29ՐԴ ՏԱՐԻ ԱԷՆԷ Ն. 5046 1912 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 26,8 ՅՆՎ. 1913 ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ 26 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1328 = 29 ՄԱՐԻԱՆԱՐԷՄ 1351

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԲԱՐ

30 ԳՈՒՐՇ

DI CTION DU JOU NAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65 Grand'rue de Péra, Taxim, 65

Գնոցնէ Քիյաթլարը — Սեպտեմբերի 6 այլողը

Իսթանպոլ իլի	Ղրուշ	60	35
Թաշրա իլի	»	85	45
Մեհմեդիի հեմեհպիլի իլի	ֆրանգ	20	10

ՉԱՐՇԷՆՊԻՒԱ ՎԷ ՃԱՒԱՄԱ ԻԹԹԻՍԻ
ԿԻԻՆԼԻԷՐԻ ՆԷՇԻ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իրանար իլի այրընա բազարլըգ օրունուր
Թաշ իսթիմհեհն մեհեաբիպ՝ իսոտի օրունմազ:

مجموعۀ اخبار
بك اوغلى تقسيم جاده‌سى نومرو ٦٥

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌՔԻՒ

Հայ-Կաթողիկէ Ս. Եկեղեցւոյ Քրիստոսի Ծննդեան Ս. տօնը այսօր է(*):

Իրաւ է թէ՝ Մաքիաւէլ միաքեր, մեզի համար էն նուիրական այս տօնը չարշիական հաշիւներու կարգը դասելու չափ ստորնութեան կը զիջանին, բայց Հայ-Կաթողիկէ բանիմաց Հասարակութիւնը՝ իր նախահայրերուն դարաւոր աւանդութեանց պահպանման մասին ցոյց տուած կրօնվին համահաւասար չափով պիտի աշխատի և զանոնք պահելու համար անոնց չափ ջանք ու գործունէութիւն ցոյց պիտի տայ:

Մնդիրը՝ Քրիստոսի Ս. Ծննդեան տօնին հին կամ նոր տոմարով տօնելու թուական հաշուոյն վրայ չէ, այլ նուիրական տօնի մը՝ իր պաշտօնին սրբութեան անգիտակից կղերի և բռնապետի մը ձեռքին մէջ չահագործման առարկայ ըլլալուն վրայ է. բայց անձնական կիրքերէ մղուած այս մութ ուժերը ջախջախող ժողովրդական անվհատ դէմքեր եւս պիտի գտնուին միշտ:

Նոր տոմարը կրնայ կիրառելի ըլլալ, ինչպէս որ ժամացոյցի եւրոպական դրութիւնը ընդունուեցաւ էն անուս և յետադէմ տարրերէն իսկ, բան մը զոր Թերզեան Դերպծ. իր ձեռքը փաստ մը կը դարձնէ՝ նոյն եղանակով գործադրելու համար նաև նոր տոմարի լատինական (ըստ իրեն՝ եւրոպական) դրութիւնը:

Բայց, բարեյիշատակ Ազարեան Ներսուն, հեռատես և ողջամիտ Կ-Պատրիարքին օրով, Հռոմայ որբանոցիշատակ Լեւոն ԺԳ. Ս. Քահանայապետը, Ազարեանի խելացի թելադրութեամբը իսկ ոչ փոփոխութիւն չուզեց ներմուծել Հայ-Կաթողիկէ եկեղեցւոյն աւանդական Ս. օրինաց մէջ, այսպէս ուզելով աւելի եւս փառաւորել ընդհանուր կաթողիկէութեան տիեզերական փառքն ու պաշտանքը:

Նոյն իսկ մասնաւոր կնդակներով քանիցս տեղեկացրեց ի սիրուս աշխարհի թէ՝ Կաթողիկէ Ս. Եկեղեցին իր ծոցը կ'ընդունի բոլոր Կաթողիկէ ուղղափառ աղգութիւններու աւանդական ծէսերը, անփոփոխ:

Ոչէ կրօնապետի կողմէ՝ կրօնական աւանդութիւնները իբր թէ բարեփոխելու նպատակով եղած ձեռնարկները չէ՛ն որ այդ կրօնքը հինէն աւելի սրբութեանը մէջ կը պահեն, այլ այդ տօներու տոմարական հաշիւը իր ձեռքը խաղալիք ընելով էն սուրբ օրերու մէջ իր ժողովրդեան սիրտը և հոգին թունաւորող կրօնականներն են՝ որ ամենէն չատ թշնամի են իրենց պատկանած Կրօնքին, Հաւատոյն ու Աղգութեան, և իրենց յիմարական ձեռնարկներով ժողովրդեան մէջ պառակտում առաջ բերելէ տարբեր ոչինչի կը ծառայեն:

Թերզեան մըն է, որ Ատանայէն հոս եկած և Հայ-Կաթողիկէ ամբողջ ժողովրդեան կողմէ գիրկընդրաց ընդունուած, այսօր այդ ժողովրդեան պաշտած, յարգած և պատկանած կրօնքին և աւանդութիւններուն դէմ կը դաւէ, և ասիկա կ'ընէ իբր կղե՞ր, իբրեւ Հոգեւոր Տէր!

Այսօր, Ս. Ծնունդ է մեզի, և Հայ-Կաթողիկէ բարեպաշտ Հասարակութիւնը չպիտի կրնայ իր եկեղեցիներուն մէջ տօնել Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոսի փառապսան Ծնունդը, որովհետեւ աղտոտ ձեռներ՝ քմահիր կարգադրութեամբ, այլափոխած ևն աղգային աւանդութիւնները, դէպի բացարձակ լասկնացում մղելով 4000 տարուան Հայ աւանդական ժողովուրդը, որ մինչև իր կրօնքով և իր աղգութեամբ պարծենցած է և կը պարծի՝ ամբողջ քաղաքակիրթ Եւրոպայի առջեւ:

Ո՞վ է մեղապարը այսօրուան այս եղբայրասպան խառնաշփոթութեանց. ո՞վ է որում ցանողը Հայ-Կաթողիկէ սիրալիր եղբայրութեան մէջեւ. ո՞վ է արիւնահեղ տեսարաններ պարզելու խժդուժ դրդապատճառը. ո՞վ է սուինները եկեղեցի մտցնող և Աւետ խորանն սրբավայրէն դէպի ժողովուրդ ոստիկաններ խուժելու ազգային դարաւոր առանձնաշնորհումներու դէմ դաւողը. ո՞վ է վերջապէս այսօրուան Ս. Ծննդեան տօնախմբութիւնէն Հայ-Կաթողիկէ Հասարակութիւնը զրկողը. ո՞վ է այսօրուան պանծալի, հոգեպարար տօնին առթիւրք երկնային միխիթարանքն ու մխիթարութիւնը ՍՈՒՐԻՅԻ ՕՐԻ մը վերածող անիրաւը.—

Ա՛յն տխուր մարդը, զոր ամբողջ Հայ ազգը ձեռամարձ ովսաննաներով բերաւ հաստատեց գահի մը վրայ, որուն նուիրականութեան դէմ ծառացող նախատինքը եղաւ:

Բայց այդ մարդը, պէտք է գիտնայ որ Հայ ազգը պանծացնելով, փառաւորելով և ովսաննաներով կը բերէ իր արժանաւոր կարծածը, բայց երբ անգամ մը վերահասու ըլլայ անոր հոգեկան սեւութեան, զայն ամբողջ դարերու և պատմութեան առջեւ խայտառակելով կը ջախջախէ՝ յորինակ այլոց:

«Զայն բազմաց, ձայն Աստուծոյ». Թերզեան պէտք է գիտնայ ասիկայ:

Բերա, 25 Դեկտ. 1912 Ա.

(Օր Տօնի Ս. Ծննդեան)

(*) Սոյն յօդուածը երէկի թուականաւ և Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ գրուած է:

(Մեմնուա)

ԽՆԴՐՈՒԱԾՔ ԵՒ ՊԱՂԱՏԱՆՔ

ՀԱՅ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼԻ ՄԸ

ԱՌ ԱՐՀ. ԹԵՐԶԵԱՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ Կ-ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

=+=

Ի Կ-Պոլիս

«Որ ողորմի տնանկին, փոխ տայ Աստուծոյ» կը գոչէ և կ'աղաղակէ Սաղմոսերգու մարգարէն Դաւիթ: Եւ որո՞ւ համար արդեօք: — Անխտրաբար անշուշտ ամէն հաւատացեալոց և Նամանաւանդ կղերաց և կրօնապետաց՝ որոնք աշխարհիկ դասակարգէն էւել պարտաւորեալ են բարի օրինակ լինել ընդհանրութեան, այլ սակայն ցաւօք սրտի կը լսենք մերթ ընդ մերթ ասոր հակառակը: Եւ էր արդեօք:— Ի սէր փառասիրութեան, ի սէր անիրաւ մամոնայի և յաճախ ստոտիկ յամառութեան մ'աղագաւ:

Սահեցաւ, անցաւ տարի մը և ուր ուրեմն Իտալիոյ պատերազմը վերջ գտաւ և հաշտութիւնն՝ երկու պետութիւնք ընդդրկից և համբուրել տուաւ զիրար:— Վեհափառ պետութիւններս՝ Պալդանեան ահեղ պատերազմի մը դիպեցուց և նա իսկ աւարտելու ճգանց մէջ է և հաշտութեան կնքուելու յուսով համայն մեծամեծ Տէրութիւնք միաք մաքի տուած կը խորհին որ մ'առաջ վերջ մը տալ ամեն երկպառակութեանց և խռովութեանց: Հուսկ ուրեմն ոսկերիչ թշնամիք՝ ամենասիրելի բարեկամ կը դառնան իրարու, անսալով դոգցես Մարգարէին վերոյիշեալ բացագանչած ճշմարիտ խօսքերուն. իսկ մեր Կաթողիկէ Հայ Ազգի իրաւանց դատի մարտը՝ երկու տարիէ ի վեր կը շարունակուի և դեռ լմննալիք ալ չունի: Աւա՜ղ այնքան զոհողութեանց և չարչար մահու չափ ճգանց՝ որոց ամենուն պատճառը՝ մի միայն կղերն և Թերզեան հոգեւոր՝ պետն եղած ըլլալը բոլոր տիեզերք վկայած են: Թող թէ Օսմ. օգոստափառ պետութիւնս՝ որն որ իր օրէնսգէտ, հաւատարիմ և արդար նախարարաց մի քանի ժողովներով՝ ուշի ուշով, մանրազնին քննած՝ վերջ տուաւ իր կողմանէ ամեն խռովութեանց և անդորրացուց իր հաւատարիմ Հայ-Կաթողիկէ ժողովուրդեան յուզեալ սրտերը, պաշտանակ ընելով մեղապարան, և ամեն չարեաց և զայթակղութեանց պատճառ [illegible] և նամանաւանդ Օսմ. Պետութեան հնաւանդ հաստատուած և վաւերացուած օրինաց ընդդիմացող Թերզեան պարոնարքն՝ անարժան դատելով զայն իր գահը բաղմիլ, իր ազգային ծիսից և արարողութեանց իսկ հակառակ մարտնչելով, իր հին, բնացած բանադրանաց ըստ առնալիքներով: Աւա՜ղ, բիւր աւա՜ղ: Բնաւ, այո՛ բնաւ չի յիշեց Թերզեան էֆէնտին՝ Մարգարէին այն սփոփական եւ քաջալերիչ խօսքն և ընդհակառակն անգոհեց, արհամարհեց զինքը ընտրող ժողովականներն, իր Ազգը բովանդակ Ոչ երբէք ուզեց ծանչնալ նախկին՝ երեսուն տարի առաջուան՝ Կառավարութեան, Լեւոն ԺԳ. Սրբազան Քահանայապետին և Ամեն. Ազարեան Կաթողիկոսին հետ՝ մրահամուռ և միաբան ըրած արդարացի որոշումները: Իր հոգեկցորդ ընկերին հետ պատրեց Վատիկան, պատրեց Հռոմ որն որ այժմ չուարած անկարող կը գտնուին պատասխան մը, վախճան մը տալ այնքան արդար բողոքական գրութեանց և խնդրուածոց հանդէպ:

Աղէ, ըսէք մեզ, ո՜ Արհ. Տէր, ի՞նչ չտեսաք ցոյս վայր այսքան պախարակելի յամառութեամբդ: Բոլոր փառքերնիդ, պատիւնիդ կրծնցուցիք և ի բարձր գահէդ թաւալգլոր անկաք յերկիր և ահա դարձեալ իբր յիշոյ անկեալ անձին ի չու, ի չու ձգտելով կը ճգնիք հեծանել ամենանուն, այլ նա փախուստ տայ և ոչ ճանաչէ զՁեզ: Աշխարհի և ամեն ազգաց յանդիման ծաղր ու ծանակ ըլլալուդ համար, բա՛ռէ, տակաւին կը ճգնիք հոգւով չափ կանգուն մնալ տակաւին ընկերներովդ, որոնք ի սէր անիրաւ մամոնային չեն կրնար զՁեզ թողուլ և առյերեսս պաշտեն պետերնին:- Եկէք, ո՜ Արհ. Տէր, եկէք գթալ և ողորմիլ ոչ թէ միանակ մի սենակի, այլ բովանդակ կարեկցելի Կաթողիկէ Հայ Ազգիդ՝ որն որ որչափ որ Ձեզմէ ատուած է յանիրաւի, այսու հանդերձ տակաւին ամենայն համբերութեամբ կը տակայ Ձեր չար տարաքներուն հանդէպ և կը փափաքի վերջ մը տալ խնդրոյն, ինչպէս երբեմն Կ-Պարիարք Հասուն Գերապայծառ՝ որն որ իր խանարհութեամբ բարձրացաւ յաստիճան Կարմինալութեան և փարատել տուաւ իր անձնատրութենէ համայն չար կարծիք և նախատինք: — Սուրբերէն և նախնի մարգարէներէն, որոնք արդեօք յետ մեղանչելնուն և սարսանալնուն չեն գտած իրենց առաջին փառքն ու պատիւը: — Մի՞թէ մարգարէն Դաւիթ չի մեղանչեց ցանկութեամբ. մի՞թէ Առաքելապետն Պետրոս չուրացաւ զՔրիստոս իր երկչոտութեան աղագաւ: Եւ ահա տանք զզջանալնուն, ըստ տնօրէնութեան Ս. Եկեղեցւոյ օրինաց՝ սրբացան ամենեւին երկուքն ալ՝ որոց տօնախմբութիւնը կը տանեն ամենայն Եկեղեցիք և Քրիստոնեայ հաւատացեալք:

Ահա նուաստս ծունր դրած Ձեզ յանդիման, թախանձագին խնդրեմ և պաղատիմ ի սէր արդարութեան, ի փառս և ի պարծանս Կաթողիկէ Ս. Եկեղեցւոյ, ի չինութիւն ժողովրդեան, ի սիրոյ տընտնկաց և համայն հաւատացեալոց փոխել թիւր շաւիղնիդ, որ տանի ի կորուստ և հետեւիլ և առաջնորդուիլ յուզիղ ճանապարհն որ տանի ի փրկութիւն և յաւերժական անմահ օրհնութեարբ կ'անմահացնէ տա ի վայր ՁԶեզ ամենայն գոհունակութեամբ.

Մեղք են, այո՛, ո՜ Տէր, դիրաւի ամենամեծ մեղք, այս եղկելի վիճակին մէջ արդար Ազգ մը թողուլը՝ իր ազգային իրաւանց պաշտպան և կանգուն մնալուն համար:—Ահա որբազան և տէրունական և առնախմբութեանց օրերը հետզհետէ կը հասնին. մի՞թէ պիտի հաճիք վերստին պնդել տալ Ցարդ. Կղերիդ միմիայն անուանդ յիշատակութեան առթիւ չի կատարել տալ հանդիսաւոր Զատիկաւոր Պատարագներ(*), որոնցմէ ամենաջերմեռանդ անձինք եւս զրկուելով բաւական ժամանակէ ի վեր ցրտացած են բոլորովին իրենց եկեղեցիէն և բարեպաշտութիւններէն: Մի՞թէ այս ամենամեծ չարեաց պատճառը Դուք չէք:— Մի՞թէ Քրիստոս Տէրն մեր ինքնուսանը ինն արդարը թողուցած, չի՞ փութա՞ց երթալ մի անուանարկին ետեւէն: Ինչպէ՞ս, արդ, Հոգեւոր պետերնիդ քովանդակ Ազգ մը կը թողուք խոտորիլ, (ըստ Ձեր կարծեաց) յուզիղ ճանապարհէն, և ահա առանց ակնածանաց, առանց խղճի մաց, գթոյ և ողորմութեան՝ իբր ապառաժ ժայռ տակաւին կը հաճիք կուրծք տալ խռովայոյզ և ամեհի ալեաց ծովուն՝ որոնք վաղ և կամ անագան, ապահով եղէք որ պիտի ընկճեն բռնակալ անձերնիդ և ոչ ոք կարող պիտի ըլլայ զՁեզ պաշտպանել և այս բուռն վիճակէն ազատել՝ որով պիտի ըլլայ յետինն չար քան զառաջինն:

Ուստի խնդրեմ հաճիլ ուշի ուշով խորհիլ և ի նկատի առնել նուաստիս խորհրդածութիւնքն և ըստ այնմ գործել ի պատիւ անձիդ, ազգիդ և նամանաւանդ ի փառս կղերական դասուդ:

Ոչինչ արժէ, ասէ առակը, վերջին զզջումը, ուստի թօթափեցէք անձերնէդ յամառութեան չար կիրքը և մի՛ փափագիք

(*) Զեվալլը մուհարրիրը մէգալէ, պունու եազարքէն, տահա իչիմիզմիշ տիր քի, Թերզեան, քէնտի իտտաասը իչէն, քիլիսէլերէք սիւնիլիր Պատարագլար պ'ելէ Թատիս իմտիրմիշ վէ իմտիրմէքտէ տիր... Վէ Ս. Ծնունդ եորիմասունէն մոմանիան ժամերգութիւն վէ Պատարագնտան սոնրա էյմաաթը մահրում իմտիմիշ տիր... (Մեմնուա)

(*) Սոյն յօդուածը երէկի թուականաւ և Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ գրուած է:

(Մեմնուա)

Երրաղրատոսի նման չար արարքներով յիշատակուիլ, այլ խոնարհ հոգւով շահիլ անձերնիդ, անդորր պահելով համայն յուզեալ Հայ-Կաթողիկէ ազգերնիդ, որ մի միայն առ ակնածանս առ վայր մի եւս համբերէ և ակնկալեալ Մեծ յիշատակելի վեհ դարձերնուդ, որով երկինք և երկիր, ազգերնիս ողջոյն պիտի բերկրին և պիտի սփոփուին ցյաւիտեան։

Հայ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ՄԸ

ԷՐՄԷՆԻ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

= + =

(Բէթրէպուրկտա չրգան Բէչ նամ զազէթատա, Էրմէնի մէսէլէսինէ սահիր ա. Թիւէքի մէգալէյի մախսուսէ տէրճ իտիլմիշ տիր։)

Շարգ մէսէլէսինի թէչքիլ իտէն անասրրան պէրի ալ՝ Էրմէնի մէսէլէսի տիր։ Մաքէտոնիա մէսէլէսինին սէպէպը զուհուրի նէ կիսպի ահվալ իսէ, Էրմէնի մէսէլէսինինքի տէ այնի տիր։ Էկէր Մաքէտոնիա մէսէլէսի մուհարէպէյէ զատար կիտէպիլմիշ վէ օնատան սոնրա քէնտինի գաթիէն հալ իմիշ իսէ, չիմտի սրրա Էրմէնի մէսէլէսինէ կէլմիշ տիր, զիրա Էրմէնիսթանէն ահվալի, Մաքէտոնիանէն ահվալինատէն տահա ֆէնա օլմըշ սրր։ Պուլկարիսթանէն գօմշուլըղը Մաքէտոնիա իչին պէօյիւք պիր պահթիարլըգ օլուպ, Պուլկարլար՝ քէնտի հարաքեաթը իսթիլալքեարանէլէրինտէ տահմա Պուլկարիսթան թարաֆընտան մանէվի եարտրման պաշգա, մատտի եարտրմ տահի պուլմըշլար, վէ իսթիլալլարընտա մուվաֆագ օլամատրգլարընտա, Մաքէտոնալը իսթիլալճըլար՝ Պուլկարիսթանա իլթիճա իթմիշլէր, վէ օրատա տահմա թէչիքէյտէն խալի օլարգտան պաշգա, հիւսնի թէվէճճիւհ վէ գապուլիյէթ տահի մազհար օլմըշլար սրր։ Պունտան գաթի նազար չուրասը պաշլըճա նազարը տիգգաթա ալընմահա սէզա տրր քի, Պուլկարիսթանդն տահմի թէհտիտլէրի եիւզիւնտէն հէր հալտ պիր կիւն միւտահէլ վուգուրնի նազարը տիգգաթա ալմամագ գապիլ օլմատրզընտան, Թիւրքիա, ըէք ազ տէֆա Մաքէտոնիա ալէյհինտէ իֆրաթ տէրճէտէ չէտիտ թէտարիր իթթիհաղ իյլէմիշ տիր։

Լաքին Թիւրքիա Էրմէնիլերի պիսպիթիւն ֆարգը չէրայիթ իչինէ պուլընմըշլար տրր։ Էրմէնի ասըլարը, միւսայիտ պիր ֆաալիյէթտէ պուլունսարար պիլէ, չիւպհէսիզ Թիւրքիատա զալամահաճգլարընտան, եա Իրանա եահոտ Գաֆգասիատա կէչմէլէրի զարուրի պուլընմըշ տրր։ Մալիւմ տիւր քի, Թիւրքլէր, Իրանա պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ վէրմէզլէր։ հաթթա Էրմէնիլերի Իրան թօբրաղը իւղերինտէ պիլէ թաագիպ իթմիշլէր տիր։ Պունտան պաշգա հուտուտու կէչիքլերի սրրատա, Էրմէնի իսթիլալճըլարը՝ Թիւրքլերտէն ազ մուհամարալը կէօրիւնմէյէն Իրանի Քիւրտլերէ միւսատէմէ իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլընմըշլար տրր։

Տիկէր թարաֆտան Ռուսիա հիւքիւմէթի, Էրմէնի ֆիրարիլէրինէ, ասլա, Թիւրք ֆաալիյէթինին տէհշէթլի շէրայիթինին գուրպանլարը նազարըյա պագմահըզ, ատի իսթիլալճը նազարըյա պագտըզընտան, մէզքիւր ֆիրարիլէր՝ Ռուսիա թօբրաղընա անագ պաստրգլարընտա, կիզլէնմէյէ մէճպուր օլմըշլար տրր։ Պէն սէքիզ եիւզ տագատան սէնէսի օրթալարընտա վէ պէն տագուզ եիւզ սէնէսի իպթիտալարընտա Գաֆգասիա հապսխանէլէրինէն սայքի եարըսը, «սիեասի զապտահթլրլար» իլէ տօլմուշ տրր, վէ պունլարըն պիւթիւն գապահթը իսէ, թէքմիլ մէտէնի ալէմի սարատան մունթազամ միւգաթէլաթա հէտէֆ օլան վաթանտաշլարընդն վազիյէթինի իսլահ իթմէք նիյէթիյլէ չալըշմագատան իպտիթ պուլընմըշ տրր։

Լօգանով Ռուսսովսքի կիպի տիրլոմաթլար՝ Էրմէնիլերի մահվ իթմէք իչին Ասպա իլ Համիտէ carte blanche վէրմիշլէր, վէ Կոլիցի կիպի վալիլէր ալ՝ Համիտին իճրա իթտիկի միւգաթէլաթա գարշը քրօթէսթօ իտէն Էրմէնիլերի զընտանլարտա չիւրիւթմէյէ ճիւրէթ իյլէմիշլէր տիր։

Շիմտի Էրմէնի մէսէլէսի, եէնիտէն էհէմմիյէթ քէսպ իտիեօր։ Զաթէն պու մէսէլէ տասա էօրմէմիշ տիր։ Անճագ 1894-1896 միւգաթէլաթը՝ օ էհալիյի պիւսպիւթիւն եէյիսէ տիւչար իթմիշ վէ թէչքիլաթը իսթիլալքեարանէլէրինին մէնպալարը թիւքէնմիշ օլտուղընտան, 1897-1901ատէ պու մէսէլէ մուվագգաթէն սիւքիւթէ մէճպուր օլմըշ տրր։ Շուրայը տա իլավէ իթմէք լազըմ տրր քի, Էրմէնիլէր՝ սիեասի միւտախէլէնին գուվվէթի հագգընտաքի իթիգատլարընը զայպ իթմիշ օլտրգլարընտան, պու սէպէպէ հարէքէթի իսթիլալքեարանէ մուվագգաթ սուրէթատ տուրմըշ տրր։

1901ատէն իթիպարէն պաշլամրշ օլան մէզքիւր հարէքէթատէ ճիւզլի էսէրը հանաթ կէօրիւլմիւշ, վէ մաարուֆ օլան Անդրանիկին գոմանտասը ալթընտա, 1904ատէքի իսեան իլէ խիթամ պուլմըշ տրր։ Մէզքիւր իսեան՝ ֆիրիլի պիր նէթիճէյի ինթաճ իթմէմիշ, վէ Անդրանիկ՝ քէնտի սիրահարգատաշլարընդն պիր գլսմը իլէ վաթանընդն տաղլարընը թէրք իթմէյէ մէճպուր օլմուշ տրր։

Լաքին օ վագըթատան պաշլատան իսթիլալ բրօբականտը, էհալիյին սիլահլանմասը վէ խուսուսի իսեան հարէքէթլերի տէվամ իթմիշ, վէ էկէրչի Օսմանլը Մէշրութիյէթի պիր միւտտէթ տահա կէճիրսէ, Թիւրքիա Էրմէնիսթանընդն եէնի ալ տէհշէթլի պիր իսթիլալ սահնէսի օլաճաղը, վէ պունա, Էրմէնիլերտէն պաշգա Թիւրքլերին տահի իշթիրաք իտէճէկի ըէք զիեատէ միւհիմմէթլի պուլընմըշ տրր։

Օսմանլը Մէշրութիյէթի՝ Էրմէնի էհալիսինէ եէնի իւմիտլէր պախշ իթմիշ տիր։ Սահիհ տիր քի, Մէշրութիյէթ՝ մէզքիւր էհալի իչին սըրգ վատլարտան իպարէթ պուլունմըշ տրր, լաքին Էրմէնիլէր՝ Ասպա իլ Համիտին իսթիպատընը ժամվ իտէն քիմսէլէրին վատլարընա մէճմունիյէթլէ ինանմըշլար տրր։ Էրմէնիլէր, Ասանա վագըասընը տահի, օն պին նուֆուս ժագթուլարըյա պէրապէր, Թիւրքլերէ ակվ իթմիշլէր տիր։ Էրմէնիլերին, Թիւրքլերէ էլ էլէ վէրիպ, պիրլիքէ չալըշմագլըգ արզուլ խալիսանէսի օ տէրէճէտէ պուլընմըշ տրրքի էն գուվվէթլի Էրմէնի ճէմիյէթի, Դաշնակցութիւն, իտարէի մէշրութայը թահքիմ իթմէք, վէ մահէլլի մուխթարիյէթինի թէէսիս իյլէմէք իւզրէ, Իթթիհատ վէ Թերաքգը ճէմիյէթիյլէ բէմմէն իթթիֆագ իթմիշ տիր։ Հիւքիւմէթը մէշրութա, մէզքիւր Էրմէնի ճէմրյէթինին իսրարը իւզերինէ, Թիւրք բէաքսիոնէրլերին մուխալիֆէթինէ պագմահարագ, տէրհալ, խրիթինալարը ասքերլիկինէ դարար վէրմիշ, վէ 1909 սէնէսի սոնլարընտա, Տախիլիէ նազարէթի թարաֆընտան պիր դանուն լահհասը թանզիմ օլունմըշ տրր քի, պու գանուն մուճիպինճէ տէվը մէրքէզիյէթ իտարէսինին վիճուտէ կէթիրիլմէսի վէ վիլայէթլերտէ ճէմաաթլարը վէքիլլերինտէն միւրէքքէպ մէճլիսլեր թէշքիլի մուգարրեր պուլունմըշ տրր։

Լաքին պու տատմը մէրքէզիյէթ՝ քեազըտ իւզերինտէ գալմըշ, վէ Մէշրութիյէթ տէյի եալընը գագուզ տէյիշկիպ, իչի էսկի հալտէ գալտըզընը վէ վատ օլունան իսլահաթատան հիչ պիրինին իճրա իտիլմէտիկինի՝ հէր քէս ըէք չաբուզ անլամըշ տրր։

Պունունլա պէրապէր, չըգան սէնէ, Էրմէնիլերլէ մէսքիւն վիլայէթլերտէ ավքիմաքիզ ճինայէթլեր, գաթլէր պաշլամրշ, վէ պունլար չիմտի թէհտիտավէր պիր տէրէճէյէ վասել օլմըշ տրր։ Շէօյէքի պու սէնէ մարատան պէրի եալընը Վան վիլայէթի տախիլինտէ 60 Էրմէնի գաթլ իտիլմիշ, 200տէն զիեատէ ճէրհ վուգուս պուլմուշ վէ սօնուլմըշ տրր։ Հիւքիւմէթը մէրքէզիյէ նէզտինտէ իճրա իտիլէն քեափֆէյի միւրաճաաթլարտան վէ հիւքիւմաթը մահէլլիէնին իհմալ վէ թէքեասիւլինէ գարշը վուգու պուլան պիլճիւմէ չիքեայէթլէրէն հիչ պիր նէթիճէ հասել օլմամըշ տրր։ Տախիլիէ նազարը թարաֆընտան Էրմէնի բաթրիյինին պիր չիքայէթինէ վէրիլէն սթիտքի ճէվապ չայանը տիգգաթ տրր։ «Վուգուաթը հազրէտէ ֆէվգէլատէ պիր չէյ կէօրմէօրուս։ Պունլար, տահ ճինայէթլեր տիր։ Էկէր պու կիպի ճինայէթլեր վէ գաթլէր օլմատա իտի, օ հալտէ հիւքիւմէթին վիճուտինէ նէ՝ լիւզում գալրը իտի....»։

Մալիւմ տիւր քի, պէօյլէ պիր ճէվապտան սոնրա, քէնտի պախթ ու թալիէրինին իճապլընը սիւչիւնմէք՝ եինէ Էրմէնիլերէ թէրք իտիլմիշ տիր, վէ տէրքեար օլար «Էրմէնի մէսէլէսի» քէլիմէսի, պու սէպէպէ տիր քի թէքրար մէյտանա չըգմրշ վէ Էրմէնիլերլէ մէսքիւն վիլայէթլերտէ վուգուա կէլէն մէզալիմ հավատիսլերի՝ էրնէնիճէ զազէթալարտա եազըլմատա պաշլամրշ տրր։

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՆԻՆ ՏԷՎԱՄԸ

ԻՇՔԻՄԱԼ ՎԷ ԹԷՇԼԻՔԷՍԻ

=×=

Շու սաթըրլարը նազտըզմըզ սրրատա Պալգան տէվլէթլերիյլէ մուհարէպէյէ թէքրար պաշլամագ իհթիմալի եահոտ թէհլիքէսի պուլունարը սէօյլէնիեօր։

Մուհարէպէյի, ինսանիյէթէ վէ մէտէնիյէթէ մուզայիր պիր հարէքէթ ատտ իթտիկիմիզտէն, էասէն պունա գարշը օլարգտան պաշգա, տախիլի իսլահաթը վէ խարիճի միւնասէպաթըյա մէշղուլ օլմագ մէճպուրիյէթինատ պուլունան Թիւրքիա հագգընտա իսէ, ասլա արզու իթմէյիզ։

Սոն մուհարէպէնին իլք ճէլսէսինէ կիրիշիմէզտէն էվվէլ եազտըրմըզ պիր մէգալէի մախսուսէտ, չիմտիյէ գատար Թիւրքիանընդն խարիճատէն ուղրատրը ֆէլաքէթ վէ պէլիյէլերին սէպէպլերինի պէհան, վէ պու տէֆա Պալգան տէվլէթլերինին իլանը հարպը տա, մէզքիւր սէպէպլերի. վէսիլէ իթթրիսազ իտէրէք, մէնաֆիի մախսուսէ վէ հարիսքեարանէ կէօրէմէքտէն նէշէթ իյլէսի՝ինին իյդահ իթտիկիմիզ սըրատա, իչպու մուհարէպէտ զալիպ եահոտ մաղլուպ տահի օլսադ, հէր հալտ իլերուտէ, անվալը տահիլիէմիզ իպահրնա ճիտտէն սայ ու զայրէթ օլունարադ, վէ խարիճ իլէ հիւսնի մէնատէպաթըմըզը թահքիմ իտէրէք, տահիլտէ վէ խարիճատէքի չիքեահաթը էօնիւնիւ ալմագ լիւզումընը տէրմեան իյլէմիշ իտիք։ Թէէսսիֆ օլունուր քի, թալիի հարպ եիւզիւմիւզ կիլմէտի, վէ հէր նէ գատար այրը այրը հէր պիրի քիչիւք, ֆագաթ տէօրահիւ պիր եէրէ կէլմէքլէ, պէօյիւք պիր տէվլէթ գատար վէ պէլքի տահա զիեատէ գուվվէթ բէյտա իսէն Պուլկար, Սըրպ, Եունան վէ Դարատաղ տէվլէթլերինէ զարը, խուսուսա թէտարիքեաթըմըզ վէ հարպ վարթալարըմըզ ըէք տիւքէմմէլ վէ մաթլուպ սուրէթատ օլմահարագ իտիլէն մուհարէպէտ մաղլուպիյէթիմիզ թագիի իտի։

Թիւրքիան, պու մուհարէպէտ զաթէն ըէք չօգ չէյ զայպ իթտիֆագաթ Սիամ պոլ կիպի պիր բահթախթ, էթրաֆը վէ ճիվարըյա, Ասիատաքի մէմէքէթլերի քէնտի թահթը հիւքրանիյէթինատ գալմասըյա, Թիւրքիա, մուազզամ պիր տէվլէթ օլմագատան տուր օլմատը։ Շիմտի Թիւրքիա իչին զարուրի օլան չէյ, պու սոն ֆէլաքէթէ զաթլանարգատան սոնրա, պիր ան էվվէլ ազաը սուլ իլէ, Էվրօպա գրթասընատաքի բահթախթընը վէ տիկէր արազիսինի, վէ պիր տէ, հէր պիր վիլայէթինին վիճատը, սէրվէթի վէ սահր ահվալյէ Էվրօպանդն էն մամուր վէ վասի պէլտէլերի սէրթէպէսինատ պուլունան Ասիայը Օսմանի գրթասընդն հէր սուրէթլէ իսլահընա վէ իսարընա չալըշմագլա, եինէ քէնտի գատմի չէրէֆ ու իթիպարընը մուհաֆազա իթմէքտէն իպարէթ օլմագ կէրէք տիր։

Թիւրքիանդն քեափֆէի տօսթլարը, զայպ օլան զարարլարդն եէրինի տօլտուրմահա պաշլամագ իւզրէ, Պալգանլար մուհարէպէսինէ պիր ան էվվէլ խիթամ վէրիլմէսինի արզու իթտիքլերի հալտ, Լոնտրատաքի սուլհ գոնֆէրանսընտա թարաֆէյն պէյնինտէ իթիլաֆ հասել օլամահարագ, հարպդն թէքրար պաշլանաճաղը իհթիմալ վէ թէհլիքէսի, պիլճիւմէզ մուհիպպանը սուլհը, խուսուսա Թիւրքիանդն տօսթլարընը տուշարը եէյիս իթմիշ տիր։ Կէրչի Պալգան տէվլէթլերինին մէթալիպաթը զաեէթ աղրը օլուպ, պիզիմ իչին չայանը գապտըլ օլաճագ մահիյէթատ տէյիլ իսէտ, մուհարէպէյնին տէվամընտա մուվաֆֆագըյէթ վէ մուզաֆէրիյէթին պիզիմ լէհիմիզատ օլաճաղընա, հիչ օլմազտա էլտէ ազ չօգ գուվվէթլի թէէմինատ օլմատրգա, մուհարէպէյնին իքլինճի ճէլսէսինին նէթիճէսինին հագգընմըզատա տահա զիեատէ զարարը օլապիլէճէկի տէ, նազարը տիգգաթատան տուր իսթիլմէմէլի տիր։

Հիչ պիր վաթանբէրվէր Օսմանլը պուլունամազ քի, տէվլէթը Ալիյէնին՝ Էվրոբաի Օսմանիսէքի պիր չօգ եէրլէրինին տիւչմէն էլինէ կէչմիշ օլմասընտան տոլայը միւթէէսիր օլմասը, վէ մէմքին իսէ, մուհարէպէյէ տէվամա օրալարին թէքրար իսթիրատատ իտիլմէսինի արզու իթմէսին, լաքին զանն իտէրիզքի, հիչ պիր վաթանբէրվէր Օսմանլը տա օլատագ քի, ալինան եէրլերի կէրի ալմագ, եահոտ ճէպրէն իսթէնիլէն մահէլլերի վէրմէմէք ֆիքրիյլէ, հէր նէ օլուրսա օլսուն տէյիպ, իքլինճի տէֆա մուհարէպէյէ աթրմայը քեարը ագրլ ատտ իթմսին։

Կիզ, թարաֆէյն մուրախխասլարը պէյնինտէ էն սոն տագրգատա միւզաքէրաթը սուլհիէնին պիր հիւսնի նէթիճէյէ վասել օլմասընը, եահոտ պու օլամատրը թագտիրտէ, մուազզամ տէվլէթլերին միւտախլէլ վէ թէվասսիթիյլէ մէսէլէյէ պիր սուրէթը թէվվիյէ վէ իթիլաֆքեարանէ պուլունմասընը, վէ Պալգանլարատա քէմայը չիտտէթլէ պաշլամըշ օլան չու գրշ օրթասընտա, պինլերճէ իհանլարընը թոր թիւֆէնք վէ զըրճիլարընը իրշմընա զուրպան օլմամասընը վէ չիմտիյէ գատար ագան գանլարընը քեափի սայըրմասընը աշրու իտէրիզ։

Հէր հալտէ մուազզամ տէվլէթլէր, խթէրլէրսէ պունու ըէք էյի եարապտիրլեր, վէ իբի թարաֆ մուհարրիպլերինէ սէօզլերինի կէչիրէպիլիրլեր։ Զաթէն զապթ իտիլմիշ օլմատան եէրլերտէ թասարրուֆ իտատասը տայա հագը օլատագ։ Պուրասընը անլատագ իսթէմէնէն Պալգան տէվլէթլերինէ, մուազզամ տէվլէթլեր, ատալէթ վէ հագգանիյէթէ իսըմէթ իթմէք իսթէյ՝ընքլերի հալտէ, ատաթապիլիրլեր։

ՄԻՒԶԱՔԷՐԱԹԸ ՍՈՒԼՀԻՅԷ

= + =

ՃՈՒՄԱ ԿԻԻՆԷՔԻ ԻՃԹԻՄԱ

Լոնտրա, 3 Ճնվ.— Էն սոն տագրգատա եէնի թահիմաթ ալմըշ օլան Օսմանլը մուրախխասլարընդն թայէպի իւզերինէ, պու կիւն իճթիմա, վագթը մուգարրրտէն իքի սաաթ կէճ պաշլամըշ տրր։

Օսմանլը մուրախխասլարը, Էսիրնէ վիլայէթի իչին սթիտքի թասիրի հուտուաը թէքլիֆ իսիեօրլար։

«Խաթթը հուտուա՝ էսկի հուտուատան իթիպարէն Արթահա գատար կիտէճէք վէ Սէօյիւտլիւ-Զայ նէհրինին աղընա գատար նէհրի թատագիպ իյլէնէճէք տիր։ Խաթթը հուտուա՝ Կիւմիւլճինէյի չարգտա պրաղարագ, թէֆերրուսաթը մրզաքէրէ իտիլէճէք օլան խարիթա մուճիպինճէ, Պօրու-Կէօլիւնէ վասել օլաճագ տրր։ Տիկէր թարաֆտան Թիւրքիա, սէվլէթլերէ գարշը Կրիտա իւզերինտէ հայիզ օլատուը հուգուզընտան վազ կէչէճէք, օ չարթլա քի, քէնտիսինտէն տիկէր հիչ պիր ատտ թալէպ իտիլմէճէճէք տիր։»

Պու թէքլիֆլէր՝ Պալգան տէվլէթլերի թարաֆընտան զահէթ պարիսանէ սուրէթատ թէլագրը օլունմըշ տրր։

Իճթիմա գրրգ ատագրգա թաթիլ իտիլիպ, թէքրար թօբլանրլարընտա, գոնֆերանսա բիեասէթ իթմէքտէ օլան Սրրպիա մուրախխասը, զիյրատ պէհան օլուանան միւթէֆիզլերին ճէվապընը օգուտմըշ տրր։

«Միւթէֆիզ տէլէկէլէր՝ Օսմանլը մուրախխասլարընդն մուհարէպէնին նէթիճէլերինի նազարը տիգգաթա ալմատրգարընը թատիզ իյլէմէքլէ, մուխապէրաթը գաթթ իթմէյէ մէէզան տրրար, ֆագաթ ֆիքրի միւսալէմէթբէրվէրլերէ՝նէ իսպաթ օլմագ իւզրէ, Ցունլարդն ճնճը բազար իրդ-

թէսի կիւնիւ, ազգամ սաաթ 4ում ադտ օլունաճագ իճթիմատա, Պապը Ալինին՝ Կիրիտէքի քեաֆֆէյի հուգուզընտան վաղ կէչաիկինի, Ատալար ատնիզինտէքի ճէզիրէլէր վէ Էտիրնէ չէհրինի միւթէֆիզլէրէ թէրք իտէրէք, Օսմանլը վէ Պուլկար հուտուտրնը թայեին իթաիկինի միւպէյեին թէքլիֆաթտա պուլունմալարընա թէքլիֆ, վէ աքսի թագտիրտէ մուխապէրաթը գաթթ օլունմըշ ատտ իտէճէքլէրինի պէեան իտէրլէր։»

Ռէշիտ բաշա սէօզ ալարագ,

— Եարընն պիլէ, սաաթ 4ում ճէվապ վէրէպիլիրիմ, տէմիշ տիր։

Պունընն իւզէրինէ մէճլիս տաղրմըշ տրր։

Լոնտրա, 3 Ցնվ.— Աժանս Ռէյթէրին պիլտիրտիկինէ կէօրէ, սուլհ գոնֆէրանսընընն պու կիւնքի իճթիմաընտա, միւթէֆիզլէրին մուրախասալարը, Կիրիտ իլէ Ատալար տէնիզինտէքի ճէզիրէլէր վէ Էտիրնէ հագգընտա պիր իւլթիմաթում թագտիմ իթմիշլէր, վէ բազար իրթէսի կիւնիւ էյլէտէն սոնրա սաաթ 4է գատար պու իւչ նոգթա հագգընտա Օսմանլըլար թարաֆընտան մէնհունիյէթպախշ պէեանաթտա պուլունուլմատըղը թագտիրտէ, մուխապէրաթըն գաթթ օլունմասը թէհլիքէսի հասըլ օլաճագ տրր, տէմէք իսթէմիշ տիր։

Մէհաֆիլը սիեասիէտէ ղաեէթ պէապինլիք հիւքմ իտիեօր։ Ճումատա իրթէսի կիւնքի իճթիմատա իթիլաֆ հասըլ օլաճաղընա հէման գանաաթ հասըլ օլմըշ տրր։ Լաքին պու պապոտ միւթէֆիզլէրին թէէմինաթընա բաղմէն, մուխաէմաթա թէքրար պաշլանմաճաղը զանն օլունմաեօր։ Շիւպհէսիզ սիֆէրա գոնֆէրանսընին միւտախէլէսի իճապ իտէճէք տիր։ Պալգան վէ Օսմանլը տէլէկէլէրի, քէնտիլէրիյլէ վուգու պուլան միւլազաթլարտա, միւսավի տէրէճէտէ մուխալիֆ կէորիւնմիւշլէր տիր։ Տիկէր թարաֆտան միւթարէքէ չէրայէթի մուճիպինճէ, մուխաէմաթա պաշլանմաղտան տէօրթ կիւն էվվէլ, իկպարը քէյֆիյէթ իտիլմէք լազըմ կէլմէքտէ տիր։

Տէօրթ կիւն, գըյմէթտար պիր մէօհլէթ օլաուղը՝ Էվրօբա մէհաֆիլը սիեասիէտինտէ պանա պէեան օլունուեօր, վէ մուազզամ տէվլէթլէր իսէ, մուհարէպէնին թէքրար պաշլանմասընա մուխալիֆ օլտըղլարը ճիհէթլէ, հուսուլը իթիլաֆ իշին օ պու մէօհլէթաէն իսթիֆատէ իտէպիլճէքլէր տիր։ (Օսմանլը աժանսը)

*** Պապը Ալի՝ միւթէֆիզլէրին իւլթիմաթումընը ըէատ իթմիշ տիր. անճագ թալիմաթը Լոնտրաեա կէճ եէթիշմէսի միւնասիպէթիյլէ, ճէվապը ըէատ բազար իրթէսի իճթիմաընտա թէպլիղ իտիլմիշ տիր։ Հիւքիւմէթը Օսմանիէ՝ էտիրնէ իլէ Ատալար տէնիզինտէքի ճէզիրէլէրտէն պահս իտիլմէսինէ պիլէ բիզա կէօսթէրիլմէեճէկինի՝ թալիմաթընտա պէեան իյլէմիշ տիր։

*** Պու պապտէ աթիտէքի թէլէկրաֆլար ալընմըշ տրր.

Լոնտրա, 4 Ցնվ.— Պալգան մուրախասալարը՝ աժանս Ռէյթէրէ պէր վէճճը տթի թէպլիղաթը ըէտիյէտէ պուլունմըշլար տրր.

Օսմանլը մուրախասալարընն բաղար իրթէսի կիւնիւ վուգու պուլաճագ թէքլիֆլէրի նէտէն իպարէթ օլուրսա օլսուն, էկէր պու թէքլիֆլէր՝ քէնտի իւլթիմաթումալարընտա պէեան իտիլէն չարթլարը Պապը Ալինին թէմամիյլէ գապուլ իթտիկինի միւպէյեին օլմազտա, Պալգան տէլէկէլէրի միւզաքէրաթը սուլհիէյի տէրհալ գաթթ իտէճէքլէր, վէ միւթարէքէ չարթլարը մուճիպինճէ, ագզամ սաաթ 7ում սոնրա 4 կիւն զարֆընտա խաթթը հարպին հէր նոգթասընտա մուխասէմաթա թէքրար պաշլանաճագ տրր։

Հիւքիւմէթը Օսմանիէնին՝ մուազզամ տէվլէթլէրէ վուգու պուլաճագ օլան հէր միւրաճաաթ վէ թէպլիղաթը՝ եալընզ քէնտինէ մախսուս պիր մէսէլէ օլուպ, պու խուսուստա միւթէֆիզ տէվլէթլէրէ թէալիւզ իտէճէք հիչ պիր չէյ օլամաճագ տրր։

Միւթէֆիզլէրին պէքլէտիկի՝ թայեին իթտիքլէրի չարթլարա հիւքիւմէթը Օսմանիէնին մուվաֆֆագաթ իտիպ իթմէտիկինին գըսսաճա պէեանընտան իպարէթ տիր։

Լոնտրա, 4 Ցնվ.— Տիւնքի իւլթիմաթումա գարշը վէրիլէճէք ճէվապ միւզաքէրաթընն բազար իրթէսիյէ թալիպի, տահա սապահլաեն Օսմանլը մուրախասալարըյլա իճթիմաեէ ըիսասէթ իտէճէք օլան Սըրպ պաշ մուրախասը Մ. Նովագովիչ արասընտա գարարլաշտըրըլմըշ օլմասը հասէպիյլէ, իճթիմայէ պաշլանը պաշլանմազ, Օսմանլը մուրախասալարընն Սթամպօլտան ալաճագլարը թալիմաթա իսթիղարէն միւզաքէրաթընն թէէսիրինէ գարար վէրիլմիշ տիր։

*** (Օսմանլը աժանսընն նոթասը). Օսմանլը աժանսընա թէպլիղ իտիլէն մալիւմաթա նէզարէն, մուրախասալարընընդա էտիրնէ վէ Ատալար մէսէլէսինտէքի իտասարարընտան սարֆը նազար իտէմէմէլէրի լիւզումը թէպլիղ օլընմըշ տրր։

=×=

ՄԷՃԼԻՍԻ ՎԻԻՖԷԼԱ

Պապը Ալի, միւթէֆիզլէրին մէզքիւր հարէքէթլէրինի քէշֆ իթտիկի ճիհէթլէ, Լոնտրատա պուլունան Օսմանլը մուրախասալարընտան ալընան թէլէկրաֆնամէէն միւթէսիր օլմամըշ տրր։

Վիւքէլա, քէյֆիյէթի, խարիճիէ նազրը Նորատունկեան էֆ.տէն խապէր ալը ալմազ, ճումատա իրթէսի սապահը, սաաթ 9.30 բատտէլէրինտէ մագամը սատարէթ կէթմիշլէր տիր։ Տէրհալ մէճլիսի վիւքէլա ագտ օլունմըշ վէ կէճ վագթա գատար իմթիտատ իյլէմիշ տիր։

Մէճլիսին գարարլարը, Նորատունկեան էֆ. թարաֆընտան Օսմանլը մուրախասալարընա պա թէլէկրաֆ թէպլիղ իտիլմիշ տիր։ Մէզքիւր թէլէկրաֆնամէ, օ կիւնիւ սաաթ 4ում էվվէլ Լոնտրաեա վասլ օլմուշ օլաճաղընտան, Ռէշիտ բաշա՝ պիր կիւն էվվէլքի իֆատէսի վէճճէ, ճէվապ վէրմիշ օլաճագ տրր։

Մէզքիւր թէլէկրաֆտա. Պապը Ալի, էտիրնէյէ, Ատալար տէնիզինտէքի ճէզիրէլէրէ վէ Օսմանլը-Պուլկար հուտուտընա միւթէալիզ նազարհաթընտա իսրար իթմէքտէ տիր։ Մուրախասալարը՝ իլք թէքլիֆաթը միւթէգապիլէսինտէ իսէ, բէք ճիդի թատիլաթ իճրա իթմիշ տիր։

Ճումատա իրթէսի կիւնիւ, սատրազամ Քեամիլ բաշա՝ սաաթ 4 բատտէլէրինտէ մէճլիսի վիւքէլայը թէրքէ գոնաղընա ավտէթ իյլէմիշ տիր։ Պունունլա պէրաբեր վիւքէլա միւզաքէրաթա տէվամ իյլէմիշ տիր։ Պու վագտա՝ Քեամիլ բաշանընն խթիֆասը չայեասընը ինթաճ իթմիշ իսէ տէ, մէզքիւր չայեա թաստիգ օլունմամըշ տրր։ Միւշարիլէյ՝ պիր ազ բահաթսըզլըգ հիսս իթմիշ օլատուղը իչին մէճլիսի թէրքէ մէճաղուր օլմըշ տրր։

Բազար կիւնիւ վիւքէլատան պազըլարը սապահլաեն ժագամլարընա կիտէրէք, վազիֆէլէրիյլէ իշթիղալ իթտիքտէն սոնրա, տիկէր պիր գըսմը տա տօղրուտան տօղրուեա սատրազամ բաշանընն Գըզ-թաշընտա քեային գոնագլարընա ազիմէթ իտէրէք, ագտ օլունան մէճլիսի վիւքէլաեա տտիխլ օլմուշլար տրր։ Մէգքիւր իճթիմատա, Պալգան միւթէֆիզլէրի իւլթիմաթումընն ըէտահինտէն հուսուլէ կէլէճէք նէթիճէլէր արիզ ու ամիգ թէտգիգ իտիլէրէք, իլէրլիսինէ այիա թէտապիրի իհթիեաթիյէնին տէրհալ իթթիխազընա գարար վէրիլմիշ տիր։

ՀԱՐՊԻԷ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷ

Հարպիէ նազրը Նազըմ բաշա, բազար սապահը մագամլարընա ազիմէթլէ, նէզզլէրինէ կէլէն Հարպիէ նէզարէթի միւթէչարը Ֆուատա, էրքանը հարպիէի ումումիէ ըէիսի Իզզէթ, ըէիս վէքիլի Հատի, ըէիսի սանի Զիա վէ Սէրվէր բաշալար իլէ պապը խուսուսաթը մուհիմմէի ասքէրիէ հագգընտա միւզաքէրաթտա պուլունմըշլար տրր։

===

ԷՐՄԷՆԻ ՄԷՍԷԼԷՍԻ, ԼՕՆՏՐԱ ՍԻՖԷՐԱ ՄԷՃԼԻՍԻ

Ֆրանսա սէֆարէթի պաշ թէրճիմանը Մ. Լբոու, ճումա կիւնիւ բաթրիկի սապըզ Օրմանեան Սրբազանը զիեարէթլէ, միւշարիլէյհ իլէ ուղուն պիր միւլազաթ իճրա իթմիշ տիր։

«Ժամանակ»ըն պէեանընտա նէզարէն, պու միւլազաթտա Մ. Լբոու՝ Էրմէնի մէսէլէսինին Լոնտրա սիֆէրա մէճլիսինտէ մէվզուը պահս վէ միւզաքէրէ օլաճաղընը Օրմանեան Սրբազանա թէէմին իթմիշ տիր։

Արնավուտլուգ վէ Ավսթրիա-Ռուսիա իմթիլաֆը մէսէլէլէրինտէն սոնրա սիֆէրա մէճլիսինին բուղնամէի միւզաքէրաթընտա Էրմէնի մէսէլէսի պուլունանը «Բիւզանդիոն»ըն մալիւմաթը մախսուսէսինտէն տիր։

Էրմէնիճէ չըգան ըէֆիգլէրիմիզ, Պապը Ալինին թէշէպպիւսաթը իսլահիյէսինի վէ Տախիլիէ նէզարէթինին իսլահաթ խուսուսընտաքի սոն թէտգիրլէրինի մագսէտ քեաֆի կէօրմէեօրլար։

«Թէրճիմանը Հագգաթ» էրմէնիճէ ղազէթալարին նէշրիեաթընտան մագսէտ՝ «Իթիլաֆը Միւսլլէս տէվլէթլէրին մուավէնէթինէ իսթինատ վէ Ավսթրիանընն Արնավուտլուգ իւզէրինտէքի հիմայէսինէ մուգապիլ Ռուսիանընն տախի վիլաեաթը Շարգիէտ թէէսսիսի հիմայէ մէսէլէքինտէն թէէմինը իսթիֆատէ օլատուղընա տայիր օրթալըգտա պազը չայեալար տէվէրան իթտիկինին» եազարագ, պու չայեալարա ինանմագ իսթէմէտիկինի, վէ էրմենիճէ ղազէթալարտան տահա վազիհ, տահա աշիքեար իֆատաթ պէքլէտիկինի պիլտիրիեօր։

Պիզիմ, պու պապոէքի ֆիքրիմիզճէ, Էրմէնիլէրիմիզին, կէրէք չու սըրատա վէ կէրէք հէր զէման թալէպլէրի՝ ինսան կիպի եաշամագ մէվճուտիյէթլէրինի սաղլամագ, ճան, ըրզ վէ մալարը հէր տիւրլու թէարրուզաթա, գարշը մուհաֆազա օլընմագ վէ պունլարընն՝ գուրու վասլար, քեաղըտլաի իւզէրինտէ տէյիլ, ճիտտէն թահթը թէէմինէ ալընմասընտան պաշգա պիր չէյ տէյիլ տիր։

=×=

ԳՐԱԼ ՖԷՐԴԻՆԱՆԴԸՆ ՊԷԵԱՆԱԹԸ

Սոֆիա, 3 Ցնվ.— Գրալ Ֆէրտինանտ, ագզամ, Սօպրանիյէ մէճլիսինին քիչատ նութգընն ճէվապընը թագտիմ մէմուր օլան հէյէթը մէպուսէյի գապուլ իթտիկի սըրատա. պիր նութգ իրատ իթմըշ. վէ պունտա, Պուլկար օրտուսընն՝ մազլում գարտաշլարընը գուրթարմագ իչին իթտիկի ղաեէթ պէօյիւք մուհարէպէտէ վազիֆէի մուգատտէսինի իճրա իտէրքէն, կէօսթէրմիշ օլտուղը էմսալի նամէսպուգ բարլագ ֆէտաքեարլըղը վէ չէճաաթը պէեանատէն սոնրա, չէօյլէ տէմիշ տիր.

«Լոնտրատա ճէրէեան իտէն վէ ճիմլէմիզճէ թապի պիր մէրագլա թէագիպ օլունան միւզաքէրաթ, մաէթթէէսսիֆ, ինսանիյէթին վէ իբի մուհարրիպ թարաֆընն միւսթագպէլտէքի մէնաֆիի հասէսէսինին իճապ իթտիրտիկի նէթիճէյի հէնուզ հասըլ իթմէմիշ տիր։ Գաթի պիր իթիլաֆա վասըլ օլաճաղըմըզը վէ պիր ան էվվէլ մէշաղիլը սաքինանէմիզէ ճիմլէմիզին իշթիղալ իտէճէկինի տտա իմտատ իթմէքտէյիմ։ Լաքին էկէր սըրընա վագըֆ օլընմասան միւրատը իլահի, պաշգան սուլթէտէ օլաբ իսէ, տիւշմէնի, հագգը վէ զըյմէթտար ֆէտաքեարլըգլարըմըզա լազըգ սուրէթտէ պիրի թէմամիյլէ մէմնունն իթմէյէ մէճբուր իթմէք իւզրէ, թէքրար սիլահա սարըլմասա թէրէտտիտ իթմէէճէյիզ։»

=×=

ԳԱՐԱՏԱՂ ՄՈՒՐԱԽԱՍԱԿԸՆԸՆ ՊԷԵԱՆԱԹԸ

Լոնտրա, 4 Ցնվ.— Գարատաղ մուրախասալարընտան Մ. Վինօվիչ՝ աժանս Ռէյթէրին մուխպիրիյլէ իճրա իթտիկի պիր միւլազաթտա աթիտէքի պէեանաթտա պուլընմըշ տրր։

«Հիւքիւմէթը Օսմանիէնին սուլհ միւզաքէրաթընը գաթթ իթմէքտէն մագսէտի նէ օլաճաղընը անլաեամաեօրում։ Էյլէր, Զաթալճա էօնլէրինաէ եէնիտէն մուհարէպէյէ պաշլաեաճագտա, Պուլկար օրտուսը՝ Սըրպ վէ Եունան գավվայը ասքէրիյէսիյլէ պիր տէրէճէ տահա թանքիմ իտիլէճէկինտէն, միւթէֆիզլէր պունտան տահա զիեատէ մէմնունն օլաճաղլար տրր։

«Գարատաղընն թանտիտը հուտուտ հագգընտա պէեան իթմիշ օլտըղը թէքլիֆէ կէլինճէ, պիզ, էն ճիւզի օլարագ, Շգոտրանընն իլհագընը, վէ Թաշլըճա սանճաղընն պիր գըսմըյլա իբէք վէ Եաղովա ճիհէթլէրինի թալէպ իյլէտիք։

Շգոտրանընն զապթ վէ իշղալը, բէք ազ, նիհայէթ իւ-նիհայէթ պիր գաչ հաֆթա զարֆընտա պաշա չընգար։»

=×=

ԱՏԱԼԱՐ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Լոնտրա, 4 Ցնվ.— Աժանս Ռէյթէրին մալիւմաթընա նէզարէն, Զանագալէ պօղազընա վէ Անատօլու սէվահիլինէ եագընն պուլունան ատալար հագգընտա մուազզամ տէվլէթլէրին միւլահազա իթտիքլէրի գուեեուտա մուգապիլ, Եունան հիւքիւմէթի մէղքիւր ատալարը հիչ պիր վէճճէ մէմալիքը Օսմանիյէ գարշը պիր էսը հարաքեաթ իթթիխազ իթմէեէճէկինի թէէմին իտէճէք տիր։

=+=

ՊՈՒԼԿԱՐ ՄԷՃԼԻՍԻ ՎԻԻՖԷԼԱՍԸ

Սոֆիա, 4 Ցնվ.— Մէճլիսի վիւքէլա, պու սապահ վէ էօյլէտէն սոնրա Լոնտրատա մի զաքէրաթը սուլհիէսի վէ Բումանիա մէթալիպիյէ մէշղուլ օլմըշ տրր։ Պու մէճլիսատ վէրիլէն գարարլարընն մէհաֆիլը ընմիտիէտ քէմալը իթթինա իլէ կիպի թութուլմասընա զայրէթ իտիլիեօր։ Ֆագաթ մուխասէմաթա թէքրար պաշլանաճագը հագգընտա գանաաթը քեամիլէ մէվճուտ տրր։

=+=

ԼՕՆՏՐԱ ԳՕՆՖԷՐԱՆՍԸ

Լոնտրա, 4 Ցնվ.— Պու սապահ սիւֆէրա, խարիճիէ նէզարէթինտէ Սըր Էտ. Կրէյյին թահթը բրեասէթինտէ իճթիմա իթմիշ. վէ միւզաքէրաթ պիր պուչուգ սաաթ իմթիտատ իյլէմիշ տիր։ Միւզաքէրաթտան սոնրա, Իթալիա սէֆիրի խարիճիէ նէզարէթինտէ պիր մյուտուէթ տահա տուրմըշ վէ պիր իբի տագըգա սոնրա սուլհ գոնֆէրանսընա մէմուր Օսմանը մուրախասալարընտան պիրի օրտահա կէլմիշ տիր։

ԳՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ—ՏԷՐԻՍԱԱՏԷՔ

Գրէտի Լիոնէ. Գալաթա կիշէլէրինտէ, վէ Պէյօղը իլէ Սթամպոլ շիւպէլէրինտէ, Բարիզտէ վուգու պուլաճագ աթիտէքի թէատրիլ իշին, շյմտիտէն գայալար գապուլ իտէր։

ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ԳՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻՑԷՍԻ

Էմնֆա ուախասուս 100տ 3 1/2 ֆայիզէ 500 ֆրանգ իֆրամիյէի թանվիլաթըն ումումի գայսը

Թանվիլաթըն թէտավիլ ֆիեաթը. թէքմիլ թէէտիյէ օլունմըշ (ատիպէրէ) 492 ֆր.։

Թանվիլաթըն թէքմիլ թէէտիյէ օլունմամըշ թէտավիլ ֆիեաթը՝ 495 ֆր.։ 20 ֆրանգը էանաի գայտտա, 20 ֆրանգը թանվիլաթըն թէվզիի էսնասընտա վէ պագիսի 3 սէնէ զարֆընտա թէէտիյէ օլունաճագ տրր։

ՍԷՆԷՏԷ 6 ԳՈՒՐԱ ՔԷՇԻՏԷ

250,000 ֆր.լըգ 3 իքրամիյէ.
100,000 ֆր.լըգ 3 իքրամիյէ։

Գայտ մուամէլէսի, Բարիզտէ 1913 յնվր. 9ում խիթամ պուլաճագ տրր։

ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ԳՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻՑԷՍԻՆԻՆ ՊՈՒՆՏԱՆ ԷՎՎԷԼԷՔԻ ԻՍԹԻԲԱԶԱՐԸՆՏԱՆ ՀԻՉ ՊԻՐԻ 100 ՏԷ 3 ՏԷՆ ՉԻԵԱՏԷ ԱԼՄԱՄԸՆ ՏՐՐ։

ՊԱԼԿԱՆ ՏԵԼԵԿԵԼԵՐԻՆԻՆ ԽՈՒՍՈՒՍԻ ՄԻՈՒԶԱՓԷՐԵԼԵՐԻ

Բարիզ, 5 Յնվ.— Ճուսաա կիւնքի իճթիմա հագգընտա Լոնտրատան Մաթէն զաղէթասընա աթիտէքի մալիւմաթ եաղրմըշ տար.

«Օսմանլը մուրախխասլարընա վերիլէճէք ճէվապըն թանզիմի էնտասընտա Պալկան տելեկելերինտէն պազըսը՝ Պուլկարլարա տէմիշլեր քի, «Իւլթիմաթում վերմէզտէն՝ եէնիտէն միւզաքերեյէ կիրիշմէք միւրաճճաղ օլմազ մը։ Հէր տագգրա մուազզամ տեվլեթլերին միւտախլէսինէ պէքլէնիւօր, ֆագաթ իւլթիմաթում վերիլտիկի հալտէ, եէնիտէն մուհարէպէյէ պաշլանմագ զարուրի օլաճագ տըր։ Պինաէն ալեյհ սիզ Պուլկարլար զալեպէ իտեճէկինիզէ էմինմիսինիզ։»

Պուլկարլար չու ճէվապը վերմիշլեր տիր. «Իւլթիմաթում վերիլտիկի թագտիրտէ, Զաթալճատա եէնիտէն թէճավուզաթը զարուրի օլաճաղը աշիքեար տըր։ Պիզիմ ալտըղըմըզ մալիւմաթա նէզարէն, զալեպէ իտեճէյտիզի գավրէն պէտան իտեպիլիրիզ։ Պիզիմ, Զաթալճատա Թիւրքլերի զալեպէ իտէրէք, Սթամպօլա կիրէպլիճէճյիզիզ էմնիյէթը քեամիլմիզ վար տըր։ Էտիրնէտէքի էհալիյի, թէսլիմ օլմաեա գօմանդանլարընը իճպար իթմէք իւզրէ՝ պիր իքի օպուս թօբու թէհտիտ վէ թէահլիշ իտէպիլեճէք տիր։ Օրտուսմզ՝ հարպըն իպթիտասընտան տահա չօգ էյի պիր հալտէ տիր։ Էվվելճէ մէվճուտ օլան պազը նօգսանլար, օ զէմանտան պէրի իքմալ օլընմըշ տըր։»

ՄԻՒԶԱՓԷՐԱԹԸ ՍՈՒԼՀԻԷՆԻՆ ՏԷՎԱՄԸ

Լոնտրա, 5 Յնվ.— Սէժանս Ըէոյթէրին ալտըղը մալիւմաթա կէօրէ, մուազզամ տեվլեթլերին տիւնտէն պէրի վուգուս պուլան վէսաեասը իւզերինէ, միւզաքերաթը սուլհիէ եարըն գաթթ օլունմահաճագ տըր։ Անճագ էտիրնէ մէսէլէսինճէ պէր կէօնա թէպիրը էքքեար օլմուշ օլտուղը ֆարզ իտիլէմէզ։ Սան խապէրլերէ նէզարէն, էտիրնէնին Պուլկարլար թարաֆընտան իշղալ իտիլճէկի մուհագգագ տըր։

Օսմանլըլարընը եարըն եէնի պիր Օսմանլը վէ Պուլկար հուտուտը թէքլիֆ իտեճէքլերի զանն օլունուեօր։

Լոնտրա, 5 Յնվ.— Հէր նէ գատար սան իճթիմա, պէտպին պիր թէէսսիր պրագմը իսէ ատ, հէր հալտէ միւզաքերաթըն գաթընա ինանըլմահեօր։

Մէվսուգ մէնպատէն խապէր ալտըղըմա կէօրէ, Թիւրքիա, Էտիրնէ իլէ ճէվաբը, վէ ճէզաիրը պահրը Սէֆիտ հագգընտաքի նազարիէսինէ չիւպհէ իտէրէք, Օսմանլը վէ Պուլկար խաթթը հուտուտընը թատիլ իտէճէք տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

=+=

Ս. ԾՆՈՒՆԴ ՄԻԻՆԱՍԻՊԷԹԻՃԼԸ

Պու սէնէ ճէմաաթըմզը իչին Ս. Ծընունդ եօրթուսը Թերզեան էֆ. սահէսինտէ զարիպ պիր սուրէթտէ կէչմիշ տիր։ Մէմլէքէթիմիզին պուլունտըղը պուհրանը ազիմ վէ ահվալը իգթիսատիյէնին սան տէրէճէ մուզահդասը էլվէրմէմիշ կիպի էրմէնի-գաթօլիքլիկէ պիր պէյայը ազիմ օլան Թերզեան էֆ.նին, մէզհէպ ըէնկի վերէրէք չըղարարը եէնի տոմար մէսէլէսի տէ պու ճէժտաթը պաշգաճա ալթիսթ իթմիշ, զի պէյերի պիհուզուր իյէմիշ, վէ պիթթապի տոմարընի թէպտիլինտէն զիեատէ, պու թէպէտուլիւն վագրթսըզ, միւնասիպէթսիզ պիր զէմանտա, վէ խատ պէ խատ միւմանէյհ թարաֆընտան վուգու պուլմասը, էհալիյի ֆէվգէլատէ զալեան վէ հէլեճանա կէթիրմէքլէ, պու ազիզ կիւնլեր՝ ազ չօգ թէսէլլիի ըուհանի վէ մէտարը սիւքիւնէթ վէ ֆէրահիյէթ օլաճագ եէրտէ, աքսինի հասըլ իթմիշ տիր։

Ֆիլվագը բազար իրթէսի ագշամը քիլիսէ զամբանալարը պէր միւթատ չալընարագ, Ս. Ծնունդ եօրթուսընը իկպար իթթիքլերի ճիհէթլէ, Խթում Պատարագը՝ իշլեթմէք իչին էրքէք զատըն բէք չօգ էհալի քիլիսէլերէ գոշուշմըզ, էզճիւմէ Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ պիր դաշ եիւզ քիշի պուլունմըշ, լաքին թէէսսիֆ օլունուր քի, Պատարագ թագտիս իթմէք իչին պիր քահանայ պուլունմամըշ, զիրա Թերզեան էֆ., քէնտի միւրատը վէ իստատատը իչին փրենիիր իլէ Ս. Ծնունդ եօրթուսընը թութմուշ օլտուղընտան, էհալիյի, քէնտի Ս. Ծնունդ եօրթուսընտան մահրում իթմէ՝ տիր։ Էհալի, պու սըրատա պաղը Նիւմայիշլերտէ պուլունմըշ, լաքին Անտրիկ էֆ. Ալթունեանընն նասիհաթլարը իւզերինէ, սիւքիւնէթ ասլա խալել կէլմէմիշ, վէ հիչ պիր հարէքէթը միւէսսիֆէյէ սէպէպիյէթ վերիլմէմիշ տիր։ Այնի հալ, տիկէր պաղը քիլիսէլերիմիզտէ տահի վուգու պուլմուշ տըր։ Քիլիսէլեր աշըմըզ, հավիզէլեր վէ մուսլար եագըլմըշ, վէ տինտարան իճրաի իպատէթ իչին կէլմիշլեր տիր։

Տիւն, եանի ասըլ Ս. Ծնունդ կիւնիւ իսէ, քիլիսէլերիմիզ, պու պէօյիւք եօրթու միւնասիպէթիյէ գամբանալարը չալընարագ աշըմըզ, վէ Ս. Յ. Ոսկեբերան վէ տիկէր պաղը քիլիսէլերէ էհալի իչինտէն չապիկլեր կիյինէն պաղը դպրոպտա վէ դպիրլերին իշթիրաքըյլա, ժամերգութիւն իճրա իտիլիպ, ֆագաթ Ս. Ծնունդ Զանուոր Պատարագը վէ տիկէր այինլեր իչին եէնէ քահանայ պուլունմամըշընտան, տինտարան՝ թիւ Պատարագտա օ նիյէթլէ հաղը պուլունմըշ տըր։

Կէրչի ճէմաաթըմզ իչին մէտարը թէսէլիի բուհանի օլան քիլիսէ զինէթլերի բարլագլըզընտան պիր զէժանտան պէրու մահրումիյէթ, էսէֆը ազիմի մուճիպ օլմազտա իսէ տէ, հիչ օլմազտա Ս. Ծընունդ եօրթուսընտա չու թէսէլլի հասըլ օլմուշ տըր քի, քիլիսէլերիմիզտէ զուհուրա կէլէն նիւմայիշլեր, ճէժտաթըմզընն, Թերզեան էֆ.նին ֆէսատատիզ թէշէպպիուսէ՝ինտէն մէյեուս օլմատըղընը, անըն նասլտերզ վէ նամէշրու բօլթիֆգասընը թատվիպ իթմէտիկինի, վէ տահիմա էֆքեար ու հիսսիեաթը քէնտիսինէ գարշը պուլունտըղընը պիր տէֆա տահա խպաթ իյէմիշ տիր։

Միլլէթիմիզտէն օլուպ, իսմինի իլան իթմէք խթէմէտէն խայրխահ պիր զաթ թարաֆընտան Ս. Դր. Լուսաւորիչ Ուսումնարանընա 10 լիրա լհտա իտիլիկինի մէնհունէն խապէր ալտըղ։ Պու զաթըն հարէքէթինէ սարիլերին տահի իմթիսալ իթմէսինի արզու իսէրիզ։

*** Բազար իրթէսի կիւնիւ Թերզեանական Մկրտութիւն եօրթուսը օլտուղընտան, պաղը քահանալարըմըզ, պէլքի խթէմէտէրէք, միւմանիլէյին էմրի իւզերինէ տուն օրհնելիք իչին ճէժաաթըմզ խանէլերինի կէզմէյէ գալգմըյար, լաքին իշխիտիկիմիզ կէօրէ բէք չօգ ֆամիլեալար թարաֆընտան «Պու կիւն պիզիմ Մկրտութիւն եօրթուսըզ տէյիլ տիր» ճէվապընը ալարագ սավուշուպ կիթմիշլէր տիր։

*** Բանկալթի թարաֆընտա «տուն օրհնելիք» վազիֆէսի իչին կէզէն պիր քահանայ, պիր Էրմէնի-գաթօլիք ֆամիլեասընն էվինին էօնիւնտէ տուրուպ, պիր չօգ ճիվար խանէլէր խալգընն թէմաշասընա վէսիլէ օլարագ, հէր հալտէ պու վազիֆէյի իճրա իթմէք իչին ատէթա իճպար տէրէճէսինտէ իսրար իթտիկի վէ Թերզեան թարաֆտարլըղը կէօսթէրտիկի, ֆագաթ նիհաեէթ խանէ սահիպլինին բէք մագուլ վէ մանթրգի իֆատէլերի գարշըսընտա քէժալը մահճուպիյէթլէ սավուշտըղը խապէր ալընմըշ տըր։

Իսմինի պիլտիրմէք իսթէմէտիկիմիզ պու քահանայընն պու տէրէճէ Թերզեանիսթլիկինի ազրուստ մէմուլ իթմէհորտուգ, վէ մէմուլ իթմէմէյէ տէ սէպէպլէրիմիզ վար տըր։

Մամաֆիհի «տուն օրհնելիք» տուասը իսէճէյիմ» տէյի հէր քէսին էվինէ զոր իլէ կիրմէք իչին, սոզազտա, էվլէրին գարուսու էօնիւնտէ միւճատէլէ իթմէք եագըլմազ վէ ճայիզ օլամազ զանն իտէրիզ։

*** Պիլէճիք ժողովրդապետի Պարիկեան Յովսէփ Ծ.Վ., պու կիւնլերտէ չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։ Պու կէլիշին սէպէպի՝ Պիլէճիք էրմէնի-գաթօլիքլերինին եէնի տոմարը գապուլ իթմէտիքլերինի, վէ օլ պապտէ իսրար վուգուճինտէ, չիտտէթլէ մուխալիֆէթ իտէճէկինի պիլտիրմէսի իւզերինէ, քէյֆիեէթի Թերզեան էֆ.յէ խապէր վէրմէք իչին օլուպ, Թերզեան էֆ. Թարաֆընտան իսէ Պարիկեան Վ.է.«Հէր նէ օլուրսա օլսուն, էմրիմի իճրա իթմէլիսին, եօգսա քիլիսէյի զարարմալըսըն» սէտիկի իշիտիրմիշ տիր։

Պէօյէ կիտէրսէ, Թերզեան էֆ. սէնիլէն ռուհանի չօսան, զալիպա եավաշ եավաշ քիլիսէլերիմիզի օրտուկեան, եախօտ բօյնս մէրքէզի հալինէ գոհանաղ տըր։

*** Միւթէվէֆա Հ. Եղիշէ Վ. Գաֆթանեանընն ճէնազէ կիւնիւ էրմէնի էջմիածնական միլլէթատալարըմըզտան Տր. Վահրամ էֆ. Թորգոմեանընն վէ Թէոդիկ էֆ.նին՝ սիւթէվէֆանընն ճէնազէսի իւզերէնէ մէրսիյէ իրատ իթթիքլերինի եազմըշ իտիք։ Բաթրիկը սապրգ Թերզեան էֆ.նին, պու իսապէրի ալմասը իւզերինէ, իքի «հրեատիկոս»ընն պիր էրմէնի-գաթօլիք բահիպլերինին ճէնազէսի իւզերինէ մէրսիյէ իրատ իթմէլերինէ միւստատ իթմիշ օլմալարընտան սոլայը Վիէննա Մխիթարեան բահիպլերինէ պիր թէվպիհնամէ կէօնդէրտիկինի, վէ պունտան պէօյէ էրմէնի-գաթօլիքլերինին ճէնազէսինէ եախօտ տիւլիւնիւնէ, էրմէնի-էջմիածնականլարըն տավէթ իտիրմէսի իչին, միւմանիլէյհ Թարաֆընտան իճապ իտէնլերէ պիր շրջաբերական կէօնդէրիլտիկինի «Ժամանակ» եազըեօր։ Հէման «Ալլահ չօգ չէքտիրմէսին» սէմէքէն պաշգա պիր շեյ սէմէք իսթէմէյիզ։

Թերզեան էֆ.նին գարարըյլա եէնի տոմար մուճիպինճէ կէչէն կիւն «տուն օրհնելիք» կէզէն քահանայլարը խանէլերինէ գապուլ իթմիշ օլմասան միւհթէրէմ զէվաթը, պու վազիֆէյէ պէտէլ Ս. Յակոբ իսպթախանէսինէ վերիլքէրի իեանաթը հավի ուզուն պիր լիսթա, սան տազգասա իտարէխանէմիզէ կէօնդէրիլմիշ տիր։ Կէլէճէք նիւսխէմիզտէ տէրճ ու իլան իտէճէյիմիզի պիլտիրիրիզ։

ՄԻՒԶԱՓԷՐԱԹԸ ՍՈՒԼՀԻԷՆԻՆ ԹԱԹԻԼԻ

Լոնտրա, 6 Յնվ.— Սուլհ գոնֆերանսը էօյլէտէն սոնրա ատաթ 4տէ ագտ օլունուպ, Օսմանլը մուրախխասլարը եէնի թէքլիֆլերինի պէեան իթմիշլեր տիր։ Սատթ 5տէ ճէլսէ խիթամ պուլմըշ տըր։

Լոնտրա, 6 Յնվ.— Պու ագշամքի իճթիմաատա, Բէշիր բաշա աթիտէքի պէեանաթտա պուլունմըշ տըր.

«Հիւքիւմէթը Օսմանիէ՝ միւթթէֆիգլերէ արաղիճէ մուհիմմ միւատատէքեարլըգլար իթտի։ Իքի նօգթատան ժատտա միւթթէֆիգլերին քեաֆիէյի արզուլարընը գապուլ իթտիք. օ.իքի նօգթայը իսէ ասլա գապուլ իտէմէյիզ։ Պու միւատատէքեարլըգլարա մուգաբիլ միւթթէֆիգլերին հիչ պիր միւատատէքեարլըգատա պուլնմատըգլարընը կէօրիւեօրըզ։

«Սթամպօլընն վէ Զանագ-գալէսինի էմնիյէթի իչին էտիրնէյէ թատարրուճիմըզ, մութլագ սուրէթտէ էլզէմ օլտուղընտան, օրտասընը թէրք իտէմէյիզ։

«Պիզ պուրատա գուվվէթլի պիր սուլհ ագտ իթմէք նիյէթի գավիյէսիյէ կէլտիք։ Թիւրքիա իլէ Պուլկարիսթան ատրասընտա խաթթը հուտուտը միւզաքերէյէ հազըրըզ։ Կիրիա իւզերինտէքի հուգուգըմըզտան տա վաղ կէչմէյէ բազը օլուեօրուզ, լաքին ճէզաիրը Պահրը Սէֆիտին հիչ պիրինի թէրք իտէմէյիզ։

«Էկէր գաթլանտըղըմըզ պէօյիւք ֆէտագեարլըգլարա բազմէն, միւթթէֆիգլեր՝ միւզաքերաթը գաթթ իտէրլէրսէ, պու ինգըթաբն մէսուլիյէթի քէնտի իւզերլերինտէ գալաճագ տըր։

«Իշպու իհթիմալ թագտիրինտէ, պու կիւնէ գատար իթմիշ օլտուղըմըզ պիլճիւմլէ միւատատէքեարլըգլարը տա հիւքիւմսիզ վէ զայրը վագը իլան իտէրիզ։»

Պիր գաչ սագգրգա թաթիլտէն սոնրա, ռէյիսը մէճլիս, Թիւրքիանընն թէքլիֆլերի՝ միւթթէֆիգլերին մէթալիպինէ մուվաֆըգ օլմատըղընտան, միւթթէֆիգ տէվլէթլեր մուրախխասլարընընն՝ գոնֆէրանսընն միւզաքերաթընը թաթիլ մէճլսուր օլտուգլարընը միւմանիլէյհիմ նամընա պէեան իյէմիշ, վէ ճէլսէ խիթամ պուլմըշ տըր։

Բարիզ.— Միւզաքերաթը սուլհիէնին թաթիլի հագգընտա պուրատա սէլհիյէթտար մէհաֆիլտէ պունա տահի պէր վէճհը աթի տէնիլիեօր.

«Պուլկարիսթան, մուրախխասլարընընն թէէմնաթընա բազմէն, մուխասէմաթա թէքբար պաշլամագ արզուսնտէ կէօրունմէեօր։ Միւթթէֆէգլեր բէք չօգ նօգսանլար հէմճինսի թարաֆընտան հէմճինսի։ Թիւրքիա սէպաթ իթմէյի. վէ էտիրնէ մէսէլէսինտէ միւատատէքեարլըգ իթմէմիյի տիր։ Ահվալը հազրրէտ, էվրօպանընն, Թիւրքիա հագգընտա թէատարը միւսիրէ վէ չէտիտ իթթիհազ իտէճէկի զանն օլունմահեօր։» (Օսմանլը ատանար)

Լոնտրա.— Սուլհ գոնֆերանսը միւզաքերաթընընն թաթիլի՝ ատրին պիր թէէսսիրի մուճիպ օլմըշ տըր։ Պունունլա պէրաբար պունընն՝ մուխատտամա թէքբար պաշլանմագ իչին պիր սէդ ալը մուհտալը օլմահաճաղը սումումէն թահմին իտիլմէքտէ, վէ միւատախէլէի սիւէլիյէ՝ հագգընն վէ մուհագգագ զանն օլունմագտա տըր։

ՄԻԹԷՖԷՐՈՒԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Մէճլիսի վիւքէլա, տիւն սապահ սատ բազամ բաշանընն գոնաղընտա ադտ օլունմըշ, վէ միւզաքերաթը սուլհիէնին թաթիլ իտիլտիկինէ տահիր Լոնտրատան կէլէն թէլէկրաֆնամէլէր հագգընտա իճրաի միւզաքերէ իտիմիշ տիր։ Պու միւզաքերէտէ հարպէ վէ խարիճիէ նազըրլարը հազիր պուլունմամըշլար տըր։

Սատրազամ բաշա, պիր գաչ կիւնտէն պէրի նամիղաճլըղը հասէպլէյէ, ատրպպանընն թավսիէսի իւզերինէ գոնաղընտան չըգմասըղընտան, մէճլիսի վիւքէլա՝ մի չարիէյէնին գոնաղընտա իճթիմա իթմէքտէ տիր։ Թարաֆը Շահանէտէն վէ վէլիի ահտ թարաֆընտան Քեամիլ բաշանընն խաթրրարը պիլ վասթա սորուլմըշ, վէ Ինկիլթէրրա սէֆիրիյէ տիկերլերի տահի գոնաղընա կիսէրէք, իսթիֆաարը խաթրը իթմիշլեր տիր։

Վան պէլէսիէ բէյիսի Դարամահեան էֆ., կէչէն կէճէ ագրաբարընտան պիրինին նէզարինէ կիթմէք իւզրէ. խանէսընտէն չընարը պրատա, ատրլան տէօրթ կլ սիլահան վուրուլարագ, ատրնայ վէֆաթ իթմիշ տիր։ Դաթիլ ֆիքրաթ իթմիշ տիր։ Իքի չիսպէնլի քիսսէ տէրտէսթ վէ թէվգրի օլունմըշ տըր։ Պու ճէնայէթ՝ արարլընտա խուսուսէմէթ պուլընան Դաշնակցութիւնա աթի օլունուեօր։

«Իֆհամ», այնն ագշամքի նիւսխէսինին պաշընտա, «Լոնտրատաքի միւզաքերաթ գաթթ օլունը. ճուվաա իրթէսի կիւնիւ մուհարէպէ պաշլանեօր. Օսմանլըլար թէքբար սիլահ պաշընա» եազըլմըշ տըր։

«Ալէմտար»ընն պէեանընա նէզարէն, Վարնա լիմանընա վասլ օլան 6 վարոր իրէ. Պուլկարիսթան հիասպինա 5,000 Ռուս կէօնիւլլիսիս, 2000 թոր պէյիրի, 7 պաթարիա, վէ 7000 թագրմ ասքերի էլպիսէ վասլ օլմուշ տըր։ Կէօնիւլլիւլեր իչինտէ Ռուս ժուալիմ զապիթլեր պուլընմագտա տըր։

Սէլիմիէ բէտիֆ ֆրրգասը ասքերի գոմիսիոնրնին իլանընա կէօրէ, 1309 թէվէլլիւտիլերինտէն, եախտա պունարը ժուլեինլերինտէն օլուպ, խատթա օլարգլարընը պէեան իտէպէր իրէ 1304, 1305, 1306, 1307 վէ 1308 թէվէլլիւտիլերինտէն օլուպ, քէնտիլերինին եախտա ժուլեինլերինին խասթալրը սէպպիյէ խրատմէթը ասքերիլերի թէէսիր իտիմիշ օլանարընը մուայիէնէի թրպպիլերէ իճրա իտիմէք իւզրէ, ատիտէ իշար օլունան կիւնլերտէ Պէչիքթաշ ֆրրգասի ասքերիէ մէրքէզինէ միւրաճաաթ իթմէլերի իսթար օլունմուշ տըր։

Պողազ իչինին Ռումէլի հիսէթի թապուրընա մէնսուպ օլանլար՝ դեկտ. 27տէ, 29տա վէ 31տէ։

Իսկիւտար բէտիֆ թապուրունա մէնսուպ օլանլար՝ Յնվր. 1տէ, 2տէ վէ 3տէ։

Գատըքէյ թապուրունա մէնսուպ օլանլար՝ Յնվր. 9տա, 10տա վէ 12տէ։

Պողազ իչինին Անատօղը հիսէթի թապուրընա մէնսուպ օլանլար՝ Յնվր. 9տա, 10տա վէ 12տէ։

Գասրմ-բաշա թապուրունա մէնսուպ օլանլար՝ Յնվր. 14տէ, 15տէ վէ 16տա։

Թէշվիգիյէ թապուրընա մէնսուպ օլանլար՝ Յնվր. 17տէ, 19տա վէ 21տէ։

Խասքէյ թապուրունա մէնսուպ օլանլար՝ Յնվր. 22տէ, 23տէ վէ 24տէ։

Մէղքիւր կիւնլերտէ միւրաճաաթ իթմէէնլերին, սայր վագրթ ժուայիէնէի թրպպիյէ թալէպինէ հագգլարը օլմահաճագ տըր։

Ատանա վիլայէթինէ Տէօրթ-եօլ գայմագամլըղընա՝ Ճէնան գայմագամը Մէհմմէտ Իզզէթ պէյ, Էկին գայմագամլըղընա՝ Շաաբա գայմագամը Սամի պէյ, Շաաբա գայմագամլըղընա՝ Շէմտիտան գայմագամը Մէհմմէտ պէյ, Շէմտիտան գայմագամլըղընա՝ Կավաշ գայմագամը Այի Բիզա պէյ թայինին օլունմըշլար տըր։

Սահիպը իմթիեազ վէ միւտիրի մէսուլ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ